

STOCKHOLMSKÄLLAN

Akut bostadsbrist i hundra år

Under 1800-talet, precis som i vår tid, växla samhällens benägenhet att hjälpa sina mindre bemedlade medborgare att få tak över huvudet. 1870-talets stora inflyttningar till städerna skapade en enorm bostadsbrist. Myndigheternas intresse att bygga nya bostäder var relativt svalt eftersom näringsfriheten inte fick störas. Stockholms stad ordnade dock enkla provisoriska bostäderna t.ex. i gamla sjukhus och militärkaserner, men byggandet sköttes av privata byggherrar och bostadsföreningar.

Krisen mildrades något men invånarantalet fortsatte att öka i städerna och i slutet av århundradet var läget på nytt akut. Många enklare bostäder hade rivits för att bereda plats för stenstaden och det drabbade arbetarbefolkningen hårt. Hyrorna började skena och trångboddheten var ex-

trem. Inneboendesystemet var utbrett och ofta delade många personer på ett rum. Följande beskrivning av antalet personer i en enda Stockholmslägenhet var så speciell att den uppmärksammades i pressen: "Bryggeriarbetaren N. med familj (3 barn) hyr av värden en lägenhet på tre rum och kök, behåller ett rum för egen del, hyr ut köket åt tre fabriksarbeterskor och två rum till tapetserare L. med familj (två barn). Denna i sin tur hyr ut ett rum till två järnarbetare vilka delar rummet med en tredje. Denna åter hyr ut sängplats åt en kamrat. Utom dessa har N. en inneboende och L. tre. En av de tre arbeterskorna, som har ett spätt gossebarn, har också för tillfället hos sig boende sin moder samt två systrar." Nu började myndigheterna ändra inställning.

Bostadsundersökningar genomfördes och de styrande diskuterade hur samhället

kunde ta sitt ansvar, något som så småningom skulle leda till bl.a. egnahemsrörelsen och senare till de allmännyttiga bostadsbolagen.

Med första världskriget kom ytterligare en svår bostadskris. Byggnadskostnaderna flerdubblades på några få år och det privata byggandet avstannade i princip. Som en akut åtgärd uppfördes snabbt en speciell typ av nödbostäder. I Stockholm tillkom bl.a. husen i kvarteret Tjället i Stadshagen (mittemot Stadshagens IP), kvarteren Tumstocken och Stativet vid Ringvägen (nära Rosenlunds sjukhus) samt i Vanadislunden, Årstalunden och Alvik.

Husen var enkelt konstruerade av trä, två våningar höga och bestod av små lägenheter om ett rum och kök. De hade alla vatten, avlopp, gas och elektriskt ljus, men uppvärmningen skedde av kostnads-skäl med kakelugn. Dass, tvättstugor och förråd fanns

i bodar på gården. Trots sin enkelhet var husen arkitekt-ritade och Södermalmskvarterens upphovsman var Gunnar Asplund som bl.a. skapade världsberömda Skogskyrkogården och Stadsbiblioteket. Kvarteren på Söder beskrevs redan av sin samtid som en småstadsidyll, i alla fall till det yttre. Men tillvaron var naturligtvis tuff och fattig för de boende. Exempelvis ska det speciella väggfodret bestående av sågspån och kalk ha varit mycket uppskattat av lössen.

Av Stockholms gamla nödbostäder är det bara de vid Cedersdalsgatan i Vanadislunden som finns kvar i dag. På 60-talet gjordes allvarliga försök att bevara Asplundshusen och ett ombyggnadsförslag lades fram. Förfallet hade dock gått för långt och en brand satte definitivt stopp för räddningsaktionen. Husen jämnades med marken.

Lena Karlsson

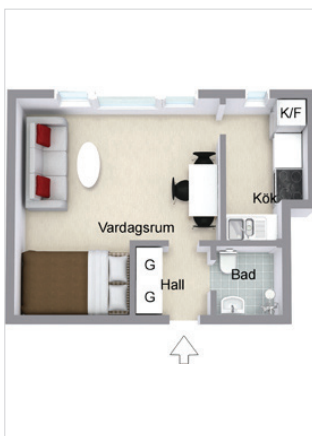
NÖDBOSTAD. Stadshagen år 1917 då området var nybyggt.

OKÄND FOTOGRAF, STOCKHOLMS STADSMUSEUM.

LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN - WWW.STOCKHOLMSKALLAN.SE

Erik Olsson

ERIK OLSSON FASTIGHETSFÖRMEDLING AB

1,5:a Södermalm - Optimalt planerad på bra läge med sovalkov

1 150 000:-/budstart • 1 438:-/mån • Boarea: 26 m² • Byggår 1931 • Hiss • Tr. 2,5

Välkommen till en perfekt planerad lägenhet med praktisk sovalkov, rymligt kök och renoverat badrum. Välskött förening med vackra gårdar och fina uteplatser. Strålande omgivning utanför!

LUNDAGATAN 40B ÖPPET HUS SÖN 28/11 KL. 12.00-16.00 OMVISNING MÅN 29/11 KL. 19.00-19.30

1:a Södermalm - Studiokänsla i toppskick på bästa läge

1 695 000:-/budstart • 1 248:-/mån • Boarea: 43 m² • Hiss • Tr. 3

Välkommen till drömettan på en av Södermalms i särklass attraktivaste adresser. Här finns boendet i toppskick i en av Söders mest stabila föreningar.

NYTORSGATAN 33 ÖPPET HUS SÖN 28/11 KL. 12.00-16.00 OMVISNING MÅN 29/11 KL. 17.30-18.00

1:a Södermalm - Mitt i SoFo, välplanerad och bra förvaring

1 550 000:-/budstart • 1 428:-/mån • Boarea: 38 m² • Byggår 1914 • Hiss • Tr. 1

Välkommen till denna välplanerade lägenhet i populära SoFo. Här har du närhet till det bästa Söder har att erbjuda.

ÖSTGÖTAGATAN 75 ÖPPET HUS SÖN 28/11 KL. 12.00-16.00 OMVISNING MÅN 29/11 KL. 18.15-18.45

2:a Johanneshov / Skärmarbrink - Utmärkt planlösning samt balkong

1 200 000:-/budstart • 2 566:-/mån • Boarea: 42 m² • Byggår 1939 • Ej hiss • Tr. 3

Högst upp i huset finns denna trevliga gavellägenhet i populära Skärmarbrink. Ljusa färgval, badrum med kakel och klinker, ett praktiskt kök samt sovrum med plats för dubbelsäng. Välkommen.

NATHORSTVÄGEN 31 ÖPPET HUS SÖN 28/11 KL. 12.00-16.00 OMVISNING MÅN 29/11 KL. 18.00-18.30